

**Inventaris van archivalia en documentatie van
Inventaire de pièces d'archives et de la documentation de
Belgische Genderstichting
Aide à l'Identité de Genre
Aide Sociale au Parcours Identitaire de Genre**

Fondsnummer F/037

Bart Hellinck

m.m.v. Claire Gheerbrant

Fonds Suzan Daniel vzw

Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis

2020/2022

Beschrijving van het archiefbestand

Description des archives

I. De archiefvormers – Les producteurs d'archives

Begin jaren '80 was er nog nauwelijks aandacht voor het transgenderthema. Een aanzet om dat te veranderen, werd gegeven met de oprichting, in de schoot van de Kortrijkse vzw MO.BO (Monitoren Bouwen) die zich inzette voor mensen met een beperking van de Belgische Genderstichting. Een studiereis naar Amsterdam, naar de Stichting Nederlands Gender Centrum (of kortweg de Nederlandse Genderstichting) had daarbij voor veel inspiratie gezorgd.

In de jaren '80 en '90 bleef transseksualiteit voor het grote publiek een nieuw en sensationeel onderwerp, maar geleidelijk aan nam de naambekendheid van de Genderstichting wel toe. Bij de uitbouw van de werking werd besloten om naar binnen en naar buiten te werken, dus enerzijds door het ondersteunen van transpersonen, anderzijds door het informeren van alle gelegingen van de maatschappij om zo het taboe te doorbreken. Uiteindelijk baseerde men zich op vier pijlers: informeren, onthaal, uitbouwen van hulpverlening en zelfhulp.

Als gevolg van door de overheid aangestuurde fusiebewegingen in de welzijnssector integreerde de Genderstichting zich eind 1998 in het CAW (Centrum Algemeen Welzijnswerk) Artevelde, waarvan het deel zou uitmaken tot de ontbinding in 2007.

Dans la Communauté française, il fallait apparemment attendre la deuxième moitié des années '90 pour voir la naissance d'une association trans* analogue. C'est vers 1996 que Aide à l'Identité de Genre (AIG) a été créé, qui se présentait comme un groupe de self help pour les personnes transsexuelles, et qui entretenait une collaboration avec un réseau de psychologues, médecins et chirurgiens comptétents du Centre de Prise en Charge des Troubles de l'Identité de Genre (Université de Liège). Le siège social de l'association était à Liège, mais il y avait également des antennes à Mouscron-Comines et à Bastogne. Les statuts du groupe ont été publiés dans les Annexes du Moniteur Belge en janvier 1998. Mais assez vite, l'initiative a échoué à cause de problèmes internes: la dissolution officielle est parue en octobre 1999 dans les Annexes du Moniteur Belge.

Dans cette période-là, quelques-un(e)s avaient l'idée de fonder Aide Sociale au Parcours Identitaire de Genre (ASPIGE). Pour l'instant, il y a très peu d'information relative à ce groupe, mais en tout cas les statuts n'ont jamais été publié dans les Annexes du Moniteur Belge.

II. De archivalia – Les pièces d'archives

Eind 2010 ontving het Fonds Suzan Daniel van het CAW Artevelde heel wat documentatie van de vroegere Belgische Genderstichting. Het merendeel van die documentatie, bestaande uit (fotokopieën van) artikels uit vooral wetenschappelijke tijdschriften, is redelijk snel ontsloten via een apart excel-bestand. Er zijn ook een beperkt aantal archivalia aangetroffen, die in deze inventaris zijn aangevuld met andere documenten (jaarverslagen, de nieuwsbrief, folders...) die het Fonds doorheen de jaren heeft ontvangen.

Eind 2022 volgde een deel dat ooit bij het Transgender Infopunt was beland. Opnieuw bestond het grootste deel uit documentatie, maar daarnaast was er ook het doorverwijsbestand, net zoals materiaal afkomstig van dr. Griet De Cuypere, die vanuit het Genderteam van het UZ Gent vanzelfsprekend in contact stond met de Genderstichting. Uit de documentatie zijn doorgaans de artikels verwijderd die zijn gepubliceerd in tijdschriften die eersd deel uitmaken van de collectie van het Fonds (Tijdschrift voor Seksuologie, De GAY Krant, Sekstant, De

Verkeerde K(r)ant, Surplus, ZiZo...) evenals recente krantenartikels die makkelijk in GoPress te vinden zijn.

Enkele scripties, brochures en tijdschriftnummers zijn overgebracht naar de bibliotheekcollectie.

Hoe dan ook blijft het noodzakelijk ook andere inventarissen na te kijken op de aanwezigheid van materiaal over de Genderstichting.

En août 2020, Tels Quels a donné en dépôt au Fonds Suzan Daniel une nouvelle partie de sa collection. Là-dedans, on a retrouvé plusieurs fardes avec des documents relatifs à l'AIG en l'ASPIGE, qui d'une manière ou d'une autre, à un moment donné, sont arrivés dans les locaux bruxellois de Tels Quels. Vue l'affinité de ce matériel avec les archives du Belgische Genderstichting, on a décidé d'inventorier la totalité ensemble. La série de photocopies d'articles (surtout) qui ont été publiés dans (principalement) des revues scientifiques, est rendue accessible via un document excel particulier.¹

Het via deze inventaris ontsloten materiaal, in totaal vier archiefdozen, kan in principe worden geconsulteerd mits vooraf-gaandelijke toestemming van het Fonds Suzan Daniel, dat evenwel waakt over de privacybe-scherming. Als gevolg hiervan zullen de nummers 14, 25 en 37 doorgaans niet ter beschik-king worden gesteld.

Ces documents peuvent être consultés après avoir obtenu l'autorisation du Fonds Suzan Daniel, qui veillera pourtant à la protection de la vie privée.

III. Bibliografie - Bibliographie

VERVAET (Karen). De eerste stappen in de georganiseerde transgender-hulpverlening in België : de Belgische Genderstichting (1984-2007). Gent-Leuven-Antwerpen-Hasselt-Brussel, UGent-KUL-UA-UH-VUB, 2018, 69 p. (Master in Gender en Diversiteit)

¹ Les textes suivants ont été enlevés parce que le Fonds possède déjà ses publications: dans Tels Quels Magazine en 1989 ('Vers la légalisation de la transsexualité'; 'Transsexuels de tous les pays, unissez-vous!') et en 1994 ('Spécial travestis'), dans Masques en 1983 ('Un mariage dans la baie de Naples'; 'Naples ville travestie'), et en plus des copies du livre 'Changer de sexe' de Chiland Colette aussi.

I. Genderstichting

Archivalia

A. Beheer

Jaarverslag

N.B. De jaarverslagen zijn overgebracht naar de bibliotheek.

- 1 adressenlijst van de bestemmingen, en fotokopieën van uitgegane circulaire ter voorstelling van het jaarverslag
1989, [circa 1994, bijgewerkt voor 1995], 1997 1 omslag
- 2 nota met de wensen inzake de toekomstige accommodatie
[circa 1997] 1 stuk
- 3 fotokopieën van uitgegane brief en formulier, zijnde de kandidaatstelling voor de provinciale prijs voor welzijns- en gezondheidszorg
1990 2 stukken
- 4 folders ter voorstelling van de vereniging en specimen van notitiekaart
[2de helft jaren '80, jaren '00] 1 omslag
- 5 Engelstalige concept van nota ter voorstelling van de Belgische Genderstichting
[eind jaren '80?] 1 stuk
- 6 krantenknipsels over de Belgische Genderstichting
1985-1991, [1992?], 1997-1998, 2001, 2003, 2007 en z.d. 1 omslag
- 7 fotokopieën van de pagina's met informatie over België, inclusief de Genderstichting, en de omliggende landen uit de 8ste uitgave van de Tranny Guide
[2000] 1 stuk

B. Doelstellingen

B.1 Infvoorziening en individuele ondersteuning

- 8 dossier, zijnde het doorverwijsbestand met informatie over chirurgen, psychiaters, advocaten, schoonheidsspecialisten, schoenwinkels...²
[van circa 1987 tot 2009] 1 omslag
- 9 specimina van versies van de brochure 'Over transseksualiteit'
[2de helft jaren '80, jaren '90?, na 2000] 1 omslag
- 10 nota's en memories, zijnde vertalingen van teksten, besprekingen van publicaties, en de weergave van interviews, al dan niet met het oog op publicatie in de nieuwsbrief
[2de helft jaren '80 tot jaren '00], 2005 1 omslag

² Uitprints van de adressen van de Bureaus voor Juridische Bijstand in de diverse gerechtelijke arrondissementen zijn verwijderd. Documentatie i.v.m. epilieren, haartransplantatie en protheses is overgebracht naar het documentair luik.

- 11 uitgegane circulaire met het aanbod over transseksualiteit voorlichting te komen geven [1989] 1 stuk
- 12 fotokopie en minuut van uitgegane circulaire betreffende door de Genderstichting georganiseerde zelfhulpgroepen enerzijds en een zelfhulpbijeenkomst in Nederland anderzijds 1989 en z.d. 2 stukken
- 13 stukken betreffende de deelname aan conferenties (Rome, Londen en Amsterdam) en een trefpuntdag 1989-1990, 1993 en 2001 1 omslag
- Nieuwsbrief Belgische Genderstichting
N.B. De nieuwsbrief is overgebracht naar de bibliotheek.
- 14 lijst van personen die bereid zijn tot actieve medewerking aan de telefonische hulpverlening [jaren '90?] 1 stuk
- 15 fotokopie van handgeschreven memorie, zijnde de Franse vertaling van een groot deel van de brochure 'Over transseksualiteit' [jaren '90?] 1 stuk
- 16 minuut van uitgaande brief aan dr. Griet De Cuypere met informatie voor een cliënt enerzijds en de werking van de Genderstichting anderzijds 1992 1 stuk
- 17 ingekomen brief van Rol en Samenleving (RoSa), met bijlage, zijnde een lijst van artikels over transseksualiteit 1992 1 stuk
- 18 ingekomen brieven van de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten en het RIZIV betreffende de nomenclatuur, zijnde de lijst van dor de ziekteverzekering terugbetaalbare verstrekkingen 1994, 1996 2 stukken
- 19 ingekomen brieven betreffende de situatie in Italië en Nederland 1995, 2004 2 stukken
- 20 Franstalige nota betreffende de procedure voor een wijziging van de voornaam 2de helft jaren '90 1 stuk
- 21 lijsten met bibliografische verwijzingen [jaren '90, bijgewerkt tot circa 2006] 1 omslag

Infomap genderdysforie. Gent, Genderstichting, z.d.
N.B. Deze infomap is overgebracht naar de bibliotheek.

Infomap genderthematiek. Gent, Genderstichting, z.d.
N.B. Deze infomap is overgebracht naar de bibliotheek.

- 22 aantekening met opmerkingen bij de Infomap genderdysforie³
z.d. 1 stuk
- 23 specimien van genderpas
[na 2000] 1 stuk
- Derboven (Ari). Ik ben niet wie jij ziet. Gent, Genderstichting, [2003]
N.B. Deze brochure is overgebracht naar de bibliotheek.
- Reader voor ouders. Gent, Genderstichting, [na 2003]
N.B. Deze reader is overgebracht naar de bibliotheek.
- 24 specimien van de brochure ‘Transseksualiteit op school of het werk: vragen en ant-
woorden voor collega's, directie of medestudenten’
[ca.2005?] 1 stuk
- 25 ingekomen brief met informatie over de eventuele terugbetaling van geslachtsoperaties
door enkele verzekeringsmaatschappijen
2007 1 stuk

B.2 Maatschappelijke actie

- 26 bekendmaking van het internationaal colloquium over transseksualiteit op 30 novem-
ber
1985 1 stuk
- 27 stukken betreffende de informatie- en filmavond over transseksualiteit op 5 december
1986 1 omslag
- 28 nota's, zijnde de uiteenzetting over de “discriminatie van transseksuele mensen: een
situatieschets in België” voor een persconferentie in het Europees Parlement op 28
juni
1989 2 stukken
- 29 dossier betreffende de organisatie, in samenwerking met de Vlaamse Vereniging voor
Seksuologie, van de studiedag ‘Prisoner of gender(?) : dilemma van de transseksuele
mensen’ in het AZ Sint-Jan (Brugge) op 27 september
1991 1 omslag
- 30 fotokopie van uitgegane brief, met bijlage, betreffende het onderzoek ter evaluatie van
de bestaande hulpverlening aan genderdysforici in Vlaanderen
1995 1 stuk
- 31 ingekomen brieven van de Service de chirurgie plastique van het Erasmusziekenhuis
met het oog op een kennismaking
1997 2 stukken
N.B. Een aantekening met de samenstelling van dat team is te vinden op achterzijde van de nota, num-
mer 2.

³ Gezien de aanwezigheid van bepaalde stukken van dr. Griet De Cuypere is de kans reëel dat deze aantekening van haar hand is.

- 32 ingekomen brief van de Minister van Justitie betreffende en minuut van uitgaande brief als antwoord op een informatieve vraag over over de juridische wijziging van een voornaam
2000, 2007 2 stukken
- 33 ingekomen brief van Vluchtelingenwerk Vlaanderen over transseksualiteit als grond om als vluchteling erkend te worden
2006 1 stuk
- 34 dossier betreffende de studiedag over de “wet aangaande de rechtspositie van transseksuelen” (Leuven, 19 september)
2007 1 omslag

Documentatie

- 35 ingekomen circulaire van She-Males Place
1999 en z.d. 2 stukken
- 36 ingekomen circulaire van vriendenkring Venus
[eind jaren '90] 1 stuk
- 37 documentatie betreffende casussen van procedures met het oog op een geslachtsverandering en een voornaamswijziging
1986, 1991, 1994-1996, 2000, 2003 1 omslag
- 38-42 documentatie betreffende de situatie en/of zijnde uitgaves van initiatieven in
- 38 Frankrijk, 1986, eind jaren '90, 1999-2000, jaren '00, 1 omslag
- 39 Nederland 1987, 1989-1992, 1994-1995, 1997, 2000-2003, 2005, 2008 en z.d., 1 omslag
- 40 het Verenigd Koninkrijk, 1987-1990, 2005 en z.d., 1 omslag
- 41 de Verenigde Staten, 1986, 1988-1990, 1998 en z.d., 1 omslag
- 42 andere landen (Canada, Duitsland, Finland), 1990, 1992-1993, 1996 en z.d., 1 omslag
- 43 specimen van de International Gender Support Directory en uitprint van de International Transgender Resource Guide
1988, 1995 2 stukken
- 44 uitprint van de Veel Voorkomende Vragen over ‘hoe verloopt geslachtsaanpassing in Nederland?’
1998 1 stuk

- 45-63 documentatiemappen⁴ betreffende
- 45 algemeen, 1 omslag
 - 46 boekbesprekingen, 1 omslag
 - 47 etiologie, 2 stukken
 - 48 follow-up onderzoek, 1 stuk
 - 49 genderidentiteit, 1 omslag
 - 50 getuigenissen⁵, 2 pakken
 - 51 hormonen en hormonale behandeling, 1 omslag
 - 52 hulpverlening, 1 omslag
 - 53 interseksualiteit, 1 omslag
 - 54 kinderen met genderdysforie of kinderen van transseksuele ouders, 1 omslag
 - 55 lichaamsverzorging⁶, 1 pak
 - 56 medisch (etisch), 1 omslag
 - 57 operatie, 1 omslag
 - 58 prostitutie, 1 omslag
 - 59 seksueel gedrag, 1 omslag⁷
 - 60 transgenderisme, 1 omslag
 - 61 travestie, 1 omslag
 - 62 varia (plus boeken, film, theater), 1 pak⁸
 - 63 wetenschappelijk onderzoek, 1 omslag

⁴ Niet steeds is alles aangetroffen wat op de bibliografische lijsten staat vermeld; soms waren er echter ook extra artikels. De wetenschappelijke artikels zijn overgebracht naar de via een excelbestand ontsloten reeks. De artikels dateerden overwegend uit de periode van eind jaren '70 tot 2006, met een beperkt aantal aanvullingen van recentere datum.

⁵ Het artikel 'Hans, een transseksueel', vermeld op de lijst (zie nr.21), verscheen in *Sek*.

⁶ Uit het doorverwijsbestand (nr.8) verwijderde documentatie over epileren, haartransplantatie en protheses zijn hier toegevoegd.

⁷ Het artikel over de 'ingewikkelde cultuur van Curaçao', vermeld op de lijst (zie nr.21), verscheen in *De GAY Krant*.

⁸ Het artikel 'Bodystyling : het prefetce knip- en plakpatroon', vermeld op de lijst (zie nr.21), verscheen in *De GAY Krant*.

II. AIG et ASPIGE

Archives

- 64 note ‘Aperçu du transsexualisme’ d’AIG
[1996?] 1 pièce
- 65 coupure de presse, notamment l’article ‘Transsexuels : une association d’entraide vient de se créer à Liège’ (*La Meuse*, 18 novembre) 1996 1 pièce
- Trans Info
N.B. Cette revue est transférée à la bibliothèque.
- Usage Interne
N.B. Cette revue est transférée à la bibliothèque.
- Lettre d’AIG
N.B. Cette revue est transférée à la bibliothèque.
- 66 listes des associations principales et notes présentant La Loge (Bruxelles) et l’Association du Syndrome de Benjamin (Paris) [circa 1996], 1998 et s.d. 1 chemise
- 67 pièces concernant la publication ‘Aperçu du parcours transsexuel, précédé du Prospectus d’AIG’ [1997]-1998 1 chemise
- 68 note ‘Le changement de prénoms des transsexuels en Belgique’ d’AIG 1997 1 pièce
- 69 compte-rendu de la journée d’étude sur le transsexualisme, organisée par l’Agence de Prévention du Sida et Espace P 1997 1 pièce
- 70 pièces avec de l’information bibliographique relative au transsexualisme [circa 1998] 1 chemise
- 71 note incomplète présentant le projet ASPI s.d. 1 pièce
- 72 projet de statuts de l’asbl Aide Sociale au Parcours Identitaire du Genre s.d. 1 pièce

Documentation

- 73 documentation relative à (des aspects) du transsexualisme 1979, 1989 et s.d. 1 chemise

- 74 coupures de presse relative au transsexualisme
1981, 1990, 1993, 1997-2001 et s.d. 1 chemise
- 75 notes relatives au transsexualisme, d'origines inconnues ou vagues
[années '90?] 1 chemise
- 76 documentation relative à l'épilation surtout, et également des traitements pour cheveux
et de la visage
[années '90] 1 chemise
- 77 notes relatives au transsexualisme, parues sur le site Internet du Centre d'aide, de re-
cherche et d'information sur la transsexualité et l'identité de genre (CARITIG, Paris)
[années '90, imprimées en 2000] 1 chemise

Publicaties overgebracht naar de bibliotheek

Boys Own (1998) 25; (2005) 46
FTM Newsletter (1989) 7 [kopie]
FTMi Newsletter (2003) 53 [kopie]
Gender Review 03(1985) 5 [kopie]
Our Sorority (1987) 16
trans/gender (2003) herfst

De transseksuele mens : uitgangspunt en werkwijze van de hulpverlening aan transseksuele mensen binnen de Stichting Nederlands Gender Centrum. Amsterdam, Stichting Nederlands Gender Centrum, 1981
De transseksuele mens : uitgangspunt en werkwijze van de Stichting Nederlands Gender Centrum. Amsterdam, Stichting Nederlands Gender Centrum, 1986 (3de versie)
De Vriendt (Liselotte). Transseksualiteit, een struikelblok? Gent, Arteveldehogeschool, 2002 (Communicatiebeheer).
Debel (Lies). Transseksualiteit : een multidisciplinaire moraaltheologische verkenning. Leuven, KULeuven, 2004 (godgeleerdheid)
Handleiding over gender-disforie. Willebroek, Franjepoot, 2001
Handleiding over travestie. Willebroek, Franjepoot, 1996
Informatiebrochure bij transseksualiteit. Gent, Genderteam UZ Gent, 2005
Mooy (Manja). Diagnose genderdysforie : sekse en gender vanuit transseksueel perspectief. Amsterdam, VU, 2003 (doctoraalscriptie culturele antropologie).
Vanelslander (Beatrijs). m v Schrapen die vakjes! : de Transgenderbeweging en haar implicaties. Gent, Universiteit Gent, 2002 (OLV-Vergelijkende cultuurwetenschap)